

IV128 Online komunikace perspektivou sociálních věd

Vyučující:

prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D. (davs@mail.muni.cz)

Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.

Mgr. Lenka Knapová

Formát a kredity: 1/1/0, 4 kredity

Cílem předmětu je představit základní teorie a výzkumy online komunikace, což umožní studentům informatiky si více uvědomovat, jaká má online komunikace specifika. Tyto znalosti mohou využít při tvorbě vlastních systémů, či online komunikačních nástrojů. Z praktického hlediska tyto znalosti umožní studentům pochopit některá úskalí online komunikace, což jim umožní lépe a efektivněji komunikovat, například v rámci virtuálních týmů či jiných pracovních skupin. Po absolvování tohoto předmětu budou rozumět termínům synchronní a asynchronní komunikace, absence neverbálních nápovědí, znát teorie zabývající se online komunikací, experimentováním s online identitou a důvěrou v online informace. Budou také schopni popsat, jak kontext, vnímání a osobnostní charakteristiky ovlivňují chování uživatelů internetu v různých kontextech, například v oblasti bezpečnosti.

Ukončení předmětu: zápočet

Požadavky na zápočet:

1. 75% účast na hodinách (účast na min 8 hodinách z 11).
2. Prezentace vybraného tématu – skupinová práce. Témata určí vyučující na začátku kurzu. Dané téma studenti na základě odborné literatury zpracují do cca 20min prezentace (+čas na diskuzi s ostatními studenty) – viz dále detailní informace k formátu prezentace.
3. Seminární práce – individuální práce, min. rozsah 4NS (1 NS = 1800 znaků včetně mezer). Student vypracuje seminární práci o vybraném tématu z celého kurzu, zaměří se především na porovnání vlastních zkušeností s odbornou literaturou (alespoň 5 zdrojů).

Pokyny k prezentaci:

- Pro každou hodinu je určeno jedno téma související s tématem přednášky – viz níže.
- Prezentace vybraného tématu probíhá ve skupině 2-3 studentů.
- Délka prezentace je 20 minut + 10 minut diskuze. Je nutné, aby se do prezentování aktivně zapojili všichni členové skupiny.

- Presentaci je nutné odevzdat do odevzdávání v ISe nejpozději 2 dny před samotnou prezentací. Nevložení je důvodem k neudělení zápočtu (s výjimkou u prvního tématu, kdy je možné prezentaci odevzdat den předem).
- Termín prezentace není možné měnit a přesouvat, pouze z velmi závažných důvodů.
- Najděte minimálně 4 kvalitní zahraniční odborné (ne české ani slovenské!) zdroje k danému tématu, na základě nichž zpracujete syntézu informací pro vaši prezentaci.
- Prezentace musí naplnit všechny náležitosti uvedené níže. Při nevyhovující prezentaci si skupinka připraví nové téma a bude ho prezentovat na poslední hodině.

Za odborné zdroje jsou považovány články z odborných recenzovaných časopisů nebo kapitoly – k vyhledání použijte dostupné elektronické zdroje:

<https://ezdroje.muni.cz/prehled> - vhodné publikace naleznete především v databázi Web of Science

Obsah samotné prezentace:

1. Představení tématu obecně – co je potřeba říct, aby posluchači a posluchačky byli „v obraze“.
2. Čeho jste si Vy sami všimli, co Vás zaujalo, překvapilo na vybraném tématu?
3. Příklady pro ostatní – tak, aby mohli všichni do dané oblasti alespoň částečně proniknout. Kde se s tématem lze na internetu setkat, například ukázky SW, stránek, blogů...
4. Co Vás napadá, pokud se nad Vámi zvoleným tématem zamyslíte z pohledu informatiky – jak se dají informace využít v praxi?

Témata seminářů:

- 1) 21.2 Úvodní hodina a organizace kurzu. Představení témat kurzu. Diskuze o náplni semináře.
- 2) 28.2 Komunikační teorie a specifika online komunikace. Představení základních konceptů v kontextu online komunikace: anonymita, disinhibice, sebeotevření.
- 3) 7.3 Soukromí ve virtuálním světě a online rizika. Motivy sdílení osobních informací na internetu v různých prostředích, obavy o zachování/ztrátu soukromí a zneužití osobních dat.
- 4) 14.3 Uživatel a ICT bezpečnost: User study - autentizační metody
Téma na prezentaci: Role uživatele v kontextu počítačové bezpečnosti

- 5) 21.3 Online závislosti: Vznik pojmu a definice online závislosti, základní terminologie, prevalence, jak poznat online závislost, souvislosti online závislosti a výsledky aktuálních výzkumů.
Téma na prezentaci: Závislost na internetu a design SW
- 6) 28.3 Zdraví a internet: eHealth a mHealth aplikace, představení oblastí eHealth, SW a funkce v oblasti eHealth a mHealth, výsledky experimentů.
Téma na prezentaci: Důvěra v mHealth aplikace
- 7) 4.4 Phising. Psychologická perspektiva na využívané principy; prevence.
Téma na prezentaci: Podvodné emaily: Nigerijské dopisy, scam 419
- 8) 11.4 Metodologie výzkumu online komunikace: jak zkoumat online prostředí a uživatele ICT, představení základních typů metodologie a jejích postupů.
Téma na prezentaci: Metody výzkumu online soukromí
- 9) 18.4 Mediace používání internetu a software: základní principy mediace používání internetu v rodinách, role SW v této mediaci, základní typy SW a možnosti vývoje.
Téma na prezentaci: Rodičovské mediace používání internetu a používání SW
- 10) 25.4 Experimentální výzkum online bezpečnosti: Jak zkoumat online bezpečnost, úskalí a výsledky aktuálních výzkumů na téma online bezpečnosti.
Téma na prezentaci: Vnímání online bezpečnosti uživateli (security perceptions)
- 11) 2.5 Využití mHealth nástrojů u stárnoucí populace
Téma na prezentaci: Specifika návrhu (mHealth) SW pro stárnoucí populaci
- 12) 9.5 Závěr a shrnutí kurzu.

Literatura:

- boyd, d.m., Ellison, N.B. (2008). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, 210–230.
- Derks, D., Fischer, A. H., & Bos, A. E. (2008). The role of emotion in computer-mediated communication: A review. *Computers in Human Behavior*, 24, 766-785.
- Gilson L. L. et al (2014). Virtual teams research 10 years, 10 themes, and 10 opportunities. *Journal of Management*.
- Grawemeyer, B. & Johnson, H. (2011) Using and managing multiple passwords: A week to a view. *Interacting with Computers*. Volume 23, Issue 3, 256–267.
- Gundu, T. & Flowerday, S.V. (2012). Ignorance to awareness: Towards an information security awareness process. *SAIEE Africa Research Journal*. Volume 104, Issue 2, 69-79.

- McKenna, K. Y. A., & Bargh, J. A. (1999). Causes and Consequences of Social Interaction on the Internet: A Conceptual Framework. *Media Psychology*, 1(3), 249.
- Mesch, G. S. (2009). Social context and communication channels choice among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 25, 244-251.
- Postmes, T., & Spears, R. (2002). Behavior online: Does anonymous computer communication reduce gender inequality? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(8), 1073-1083.
- Subrahmanyam, K., & Greenfield, P. (2008). Online communication and adolescent relationships. *The Future of Children*, 18, 119-146.
- Subrahmanyam, K., & Šmahel, D. (2010). *Digital Youth: The Role of Media in Development*. New York : Springer.
- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *Cyberpsychology & behavior*, 7(3), 321-326.
- Suler, J. (2004). *The Psychology of Cyberspace*. Dostupné na: <http://www.rider.edu/users/suler/psycyber/psycyber.html>
- Tidwell, L. C., & Walther, J. B. (2002). Computer-mediated communication effects on disclosure, impressions, and interpersonal evaluations: Getting to know one another a bit at a time. *Human Communication Research*, 28(3), 317-348.
- Tyler, J. M., & Feldman, R. S. (2004). Truth, lies, and self-presentation: How gender and anticipated future interaction relate to deceptive behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 34(12), 2602-2615.
- Turkle, S. (1997). *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*, New York: Simon & Schuster.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2008). Adolescents' identity experiments on the Internet: Consequences for social competence and self-concept unity. *Communication Research*, 35, 208-231.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *The Journal of Adolescent Health*, 48, 121-127.
- Valkenburg, P.M., Schouten, A.P., & Peter, J. (2005). Adolescents' identity experiments on the internet. *New Media & Society*, 7, 383-402.

Walther, J. B., & D'Addario, K. P. (2001). The impacts of emoticons on message interpretation in computer-mediated communication. *Social Science Computer Review*, 19(3), 324-347.

Walther, J. B. (1996). Computer-mediated communication impersonal, interpersonal, and hyperpersonal interaction. *Communication research*, 23, 3-43.

Whitty, T. M. (2002). Liar, liar! An examination of how open, supportive and honest people are in chat rooms. *Computers in Human Behavior*, 18, 343-352.